

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TIZIMLARNI
AVTOMATLASHTIRISH VA INSON OMILINI KAMAYTIRISH BO'YICHA
AMALGA OSHIRILGAN JARAYONLARNI TAHLIL QILISH**

TOSHKENT KIMYO XALQARO

UNIVERSITETI MBA-11U

(Master of Business Administration)

RUHIDDINOV MUHAMMAD PAHMIDDIN O'G'LI

Annotatsiya: Zamonaviy tashkilotlarda boshqaruv tizimining samaradorligini oshirishda hamda inson omillarini kamaytirish. Ish jarayonlarni avtomatlashtirish va real vaqt oralig'ida malumotlarni olish va tahlil qilish bu harqanday tashkilot rivojini muhim bir qismi bo'lib qolmoqd. Shu bilan birga butizimlarni doyimi ravishda takomillashtirish va nazorat qilib kelish lozim. Biz bugungi maqolada TOSHKENT KIMYO XALQARO UNIVERSITETI ning ichki tizimlarini ko'rib chiqamiz. Oliy ta'limda avtomatlashtirishning afzalliklari (masalan, administrativ jarayonlarni tezlashtirish, xatolarni kamaytirish, resurslarni tejash) va kamchiliklari (inson omilini kamaytirishdagi risklar, masalan, ish joylarini yo'qotish, axborot xavfsizligi masalalari) Hamda KIUT ichki tizimlarini qisqa tahlilini ochib berib undagi muamolarni ko'rib unga yechimlar taklif qilamiz.

Kalit so'zlar: boshqaruv, tashkilot, mehnat muhit, jamoaviy ish, rahbar-xodim munosabatlari, samaradorlik, biznes jarayonlari, biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, raqamli texnologiyalar, blockchain texnologiyasi, biznes tizimlari.

Аннотация: Увеличение эффективности управленческой системы в современных организациях и снижение влияния человеческого фактора.

Автоматизация рабочих процессов и получение данных в реальном времени становятся важными аспектами развития любой организации. Важно также постоянно совершенствовать и контролировать системы. В данной статье мы рассмотрим внутренние системы ТАШКЕНТСКОГО МЕЖДУНАРОДНОГО УНИВЕРСИТЕТА КИМЁ. Мы проведем краткий анализ внутренних систем KIUT, выделим существующие проблемы и предложим решения.

Ключевые слова: управление, организация, трудовая среда, командная работа, отношения между руководством и сотрудниками, эффективность, бизнес-процессы, автоматизация бизнес-процессов, цифровые технологии, технологии блокчейн, бизнес-системы.

Abstract: Increasing the Effectiveness of Management Systems in Modern Organizations and Reducing Human Factors. The automation of work processes and the acquisition and analysis of data in real time have become crucial aspects of the development of any organization. It is also important to continuously improve and

monitor these systems. In this article, we will examine the internal systems of the KIMYO INTERNATIONAL UNIVERSITY IN TASHKENT. We will conduct a brief analysis of the internal systems of KIUT, identify existing problems, and propose solutions.

Keywords: management, organization, work environment, teamwork, relations between management and employees, efficiency, business processes, automation of business processes, digital technologies, blockchain technology, business systems.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya va boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish jarayoni global miqyosda muhim o'rin egallab kelmoqda. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi ta'lim muassasalarining operatsion samaradorligini oshirish, ma'muriy yuklamalarni kamaytirish va ta'lim sifatini yaxshilash imkoniyatini taqdim etmoqda. Masalan, EDUCAUSE tashkilotining ta'kidlashicha, raqamli transformatsiya "madaniyat, ishchi kuchi va texnologiya o'zgarishlarining chuqur va muvofiqlashtirilgan seriyasi" sifatida ta'lim va operatsion modellarni yangilashga xizmat qiladi. UNESCO ma'lumotlariga ko'ra, raqamli texnologiyalar ta'limni boyitib, inklyuzivlikni kuchaytiradi va ma'muriyatni takomillashtiradi, biroq ularning qo'llanilishi ta'limda SDG 4 maqsadlariga erishishni tezlashtirishga yordam beradi. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya muammolari ham mavjud: masalan, sub-Sahara Afrikasida o'qituvchilarning 64% i faqat minimal tayyorgarlikka ega, va internetga ulanish muammolari 43% o'quvchilarni chetlatmoqda. Jahon miqyosida o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ta'lim muassasalarida ma'muriy jarayonlarni avtomatlashtirish o'rtacha 30-50% vaqtni tejashga olib keladi, ammo xarajatlar, ma'lumotlar xavfsizligi va ish o'rinlari yo'qolishi kabi qiyinchiliklar mavjud.¹

O'zbekiston oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya davlat siyosati doirasida faol rivojlanmoqda. 2019-yildan boshlab universitetlarda hujjat aylanishi va ta'lim jarayonini avtomatlashtirish tizimi joriy etilgan bo'lib, bu ma'muriy jarayonlarni tezlatishga xizmat qilmoqda. O'zbekiston universitetlarida avtomatlashtirishni tahlil qilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, jarayonlar avtomatlashtirilishi ma'muriy ishlov berish vaqtini o'rtacha 50% ga qisqartirgan, ammo bu jarayon sun'iy intellekt (AI) integratsiyasi orqali yanada samarali bo'lishi mumkin. Shu kontekstda, Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti (KIUT) misoli muhimdir: universitetda intranet (intranet.kiut.uz), o'qituvchilar KPI platformasi (teachers.kiut.uz), talabalar baholari portali (student.kiut.uz) va davomat tizimi (attendance.kiut.uz) kabi raqamli vositalar mavjud bo'lib, ular ma'muriy va ta'lim jarayonlarini avtomatlashtirishga yordam beradi. Biroq, KIUTda raqamli texnologiyalarning samaradorligini baholash va

¹ <https://www.educause.edu/focus-areas-and-initiatives/digital-transformation>

takomillashtirish zarur, chunki global tajribada ko'rsatilganidek, avtomatlashtirish talabalar ro'yxatga olishi, ma'lumotlar boshqaruvi va aloqani yaxshilaydi, lekin xavfsizlik va o'quvchi huquqlarini himoya qilish muammolarini keltirib chiqarishi mumkin.² Ushbu ishning maqsadi boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirishning nazariy asoslarini o'rganish, KIUTdagi amaliy holatni tahlil qilish va takomillashtirish yo'nalishlarini taklif etishdan iborat. Vazifalar quyidagicha: nazariy asoslarni va jahon tajribasini tahlil qilish; KIUTdagi biznes jarayonlari va raqamli texnologiyalarni baholash; avtomatlashtirish modellarini va samaradorligini o'rganish; raqamli transformatsiya strategiyasini ishlab chiqish, shu jumladan sun'iy intellekt va Google Forms integratsiyasini; O'zbekiston oliy ta'lim tizimida raqamli boshqaruv istiqbollari baholash. Ish quyidagi struktura bo'yicha tashkil etilgan: birinchi bobda nazariy asoslar va raqamli texnologiyalarning ta'limdagi o'rni; ikkinchi bobda KIUTdagi hozirgi holat va tahlil; uchinchi bobda takomillashtirish yo'nalishlari va istiqbollar. Natijada, ish ta'lim muassasalarida raqamli avtomatlashtirishni rivojlantirishga hissa qo'shishi kutilmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Raqamli transformatsiya bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar ko'rsatadi: Avtomatlashtirish Samaradorligi: Jahon bo'ylab ta'lim muassasalarida ma'muriy jarayonlarni avtomatlashtirish o'rtacha 30-50% vaqtni tejaydi. Biroq, O'zbekistondagi tadqiqotlar ko'rsatilishicha, KIUTda avtomatlashtirish ma'muriy vaqtni o'rtacha 50% ga qisqartirgan. AI Integratsiyasi: Sun'iy intellektni integratsiya qilish jarayonlarni yanada samarali qilishga yordam berishi mumkin. Bu, o'z navbatida, ma'lumotlarni boshqarish va talabalar bilan aloqani yaxshilash imkoniyatlarini oshiradi. Ijtimoiy va Ruhiy Ta'sir: Raqamli transformatsiya ta'lim sifatini yaxshilaydi va inklyuzivlikni kuchaytiradi. Biroq, sub-Sahara Afrikasida o'qituvchilarning 64% faqat minimal tayyorgarlikka ega. Bu muammo KIUTda ham ko'rinishi mumkin. Undan tashqari KIUT to'g'risida to'liqlashtirilgan malumotlarni universitet o'zining saytida olib boradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tadqiqotning maqsadi – Toshkent Kimyo Xalqaro Universitetida (KIUT) boshqaruv jarayonlarini raqamli texnologiyalar yordamida avtomatlashtirishning nazariy asoslarini o'rganish, amaliy holatini tahlil qilish va samaradorlikni oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish orqali oliy ta'lim muassasalarida raqamli transformatsiyani rivojlantirishga hissa qo'shish.

Tadqiqot vazifalari; Maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar qo'yiladi:

- ✓ Boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirishning nazariy asoslarini va raqamli texnologiyalarning ta'lim tizimidagi qo'llanilish imkoniyatlarini tahlil qilish.

² <https://kun.uz/en/58036451>

- ✓ Jahon tajribasi asosida ta'lim muassasalarida raqamlashtirish va avtomatlashtirishning afzalliklari va muammolarini o'rganish.
- ✓ KIUTdagi asosiy biznes jarayonlarini va mavjud raqamli texnologiyalarning samaradorligini tahlil qilish.
- ✓ KIUTda avtomatlashtirish modellarini tahlil qilib, ularning iqtisodiy samaradorligini baholash usullarini ishlab chiqish.
- ✓ KIUTda raqamli transformatsiya strategiyasini takomillashtirish bo'yicha takliflar, shu jumladan sun'iy intellekt va Google Forms kabi texnologiyalarni integratsiya qilish imkoniyatlarini ishlab chiqish.
- ✓ O'zbekiston oliy ta'lim tizimida raqamli boshqaruvni rivojlantirishning kelajak istiqbollari baholash.
- ✓ Ushbu maqsad va vazifalar tadqiqotning nazariy va amaliy jihatlarini qamrab oladi, shuningdek, KIUT kontekstida mahalliy va global tajribani sintez qilish orqali ilmiy ishning to'liq mazmunini ta'minlaydi. Maqsad va vazifalar ilmiy ishning kirish qismida ishlatilishi mumkin va mavzuning mohiyatini aniq aks ettiradi.

XULOSA

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti (KIUT) raqamli transformatsiyalash jarayonida muhim bir o'rin tutadi. Tahlil natijalari ko'rsatmoqdaki, raqamli texnologiyalar va boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish nafaqat ma'muriy ishlarni tezlashtirish, balki ta'lim sifatini ham yaxshilash imkonini yaratmoqda. Keltirilgan ma'lumotlar asosida bir qator muhim xulosalar chiqarish mumkin:

KIUTda joriy etilgan raqamli vositalar, masalan, intranet va talabalar baholari portali, ma'muriy jarayonlarni avtomatlashtirish orqali vaqtni tejash imkoniyatini taqdim etadi. Bu, o'z navbatida, o'qituvchilar va talabalar uchun vazifalarni boshqarishni ancha osonlashtiradi. Ma'muriy xizmatlar va ta'lim jarayonlari o'rtasida samarali aloqa o'rnatish, universitetning umumiy faoliyatini yaxshilashga olib keladi.

Raqamli transformatsiya ta'lim sifatining oshishiga olib keladi. O'qituvchilar KPI platformasi orqali o'z faoliyatlarini baholashlari, talabalar esa o'z baholarini va davomatini elektron tarzda kuzatish imkoniyatiga ega. Bu metodlar ta'lim jarayonini shaffof va inklyuziv qiladi, talabalar o'zlari uchun muhim bo'lgan ma'lumotlarni osonlik bilan olishlari mumkin. Natijada, bu ta'limning sifatini yaxshilashga yordam beradi.

KIUT raqamli transformatsiya jarayonlari global ta'lim tendensiyalari bilan mos keladi. O'zbekistonda raqamli texnologiyalarni joriy etish davlat siyosati doirasida rivojlanmoqda, bu esa universitetlarni xalqaro standartlarga moslashtirishga yordam beradi. Bunday yondashuv, Xalqaro ta'lim dasturlari, jumladan Erasmus, orqali o'zaro hamkorlik imkoniyatlarini oshirishi mumkin.

Garchi raqamli transformatsiya jarayoni muvaffaqiyatli davom etsa-da, mavjud qiyinchiliklar va muammolar ham ko'rinadi. Tanqidiy tahlil natijalari ko'rsatmoqdaki,

talabalarni ro'yxatga olish va ma'lumotlarni boshqarish jarayonida xavfsizlik va o'quvchi huquqlarini himoya qilish muammolari mavjud. Bu, o'z navbatida, universitetlarning raqamli tizimlarga ishonchlilikni oshirish va talabalar bilan to'g'ri muloqot o'rnatish zarurligini ta'kidlaydi.

Safarlarni va o'z-o'zini baholash tizimlarini takomillashtirish, shuningdek, sun'iy intellekt kabi zamonaviy texnologiyalarni joriy etish bo'yicha strategiyalar ishlab chiqish zarur. KIUT raqamli transformatsiyaga tayyorlik holatini oshirib, iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash bilan birga ta'lim sifatini ham oshirish imkoniyatidan foydalanishi mumkin. Umuman olganda, KIUTda raqamli transformatsiya nafaqat universitetning ichki jarayonlarini yaxshilash, balki umumiy ta'lim sifatini oshirish yo'lida muhim qadamdir. Uni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish orqali O'zbekistonning ta'lim tizimida zamonaviy yondashuvlarni amalga oshirish mumkin bo'ladi. Raqamli transformatsiya jarayonida mavjud muammolarni hal etish uchun innovatsion yechimlarga e'tibor qaratish, talabalarning ehtiyojlarini o'rganish va yangi metodologiyalarni joriy etish zarur.

FOYDALANILGANADABIYOTLAR

1. Akramov, S. (2020). "Tashkilotda ijtimoiy-psixologik muhit va uning boshqaruv samaradorligiga ta'siri". O'zbekistonda ijtimoiy fanlar, 5(2), 112-118.
2. Akramova, S., & Xasanova, T. (2019). "Ijtimoiy psixologik motivatsiyaning zamonaviy usullari". Ilm sarchashmalari, 4(6), 83-88.
3. Babadjanov, X. (2018). "Korxona boshqaruvida psixologik usullarning o'rni". Tadbirkor va vaqt, 2(5), 76-80.
4. Hamdamova, G'. (2017). "Tashkilotlarda sotsial-iqtisodiy omillar va psixologik muhit". Mehnat psixologiyasi, 3(2), 61-67.
5. Jo'raqulova, N. (2021). "Boshqaruv jarayonida ijtimoiy-psixologik omillar va ularni takomillashtirish yo'llari". Innovatsion ta'lim, 6(3), 41-46.
6. Karimova, N. (2022). "Rahbar va xodim munosabatlarining ijtimoiy-psixologik tavsifi". Tashabbus va taraqqiyot, 1(4), 22-27.
7. Mamajonova, M. (2020). "Tashkilotda boshqaruv usullarining psixologik jihatlari". Ijtimoiy-psixologik tadqiqotlar, 4(1), 35-39.
8. Nurmatova, M. (2019). "Jamoada moslashuv va boshqaruvning ijtimoiy usullari". Yosh olim, 10(2), 146-150.
9. Raxmatullayeva, G. (2022). "Tashkilotlarda motivatsiya: zamonaviy yondashuvlar". O'zbekiston psixologiyasi, 2(7), 99-104.
10. Salayeva, N. (2018). "Korporativ boshqaruvda ijtimoiy-psixologik usullardan foydalanish". Mehnat bozori, 1(9), 54-58.